

Suurten kaupunkien sosiaali- ja terveyslautakuntien vetoomus sosiaali- ja terveysministeriölle ikäihmisten palveluiden turvaamiseksi

Suomen kuuden suurimman kaupungin, Helsingin, Espoon, Tampereen, Vantaan, Oulun ja Turun sosiaali- ja terveys- tai hyvinvoinnin lautakunnat ovat joutuneet vuoden 2022 aikana käsittelemään henkilöstöpulasta johtuvia ikäihmisten palveluiden heikentämiseen johtavia päätöksiä, kuten toiminnan supistuksia ja kriteereiden kiristämisiä. Kaupungeissa on auki satoja hoitohenkilökunnan vakansseja, joihin ei ole saatu hakijoita. Sama tilanne on monessa muussakin kaupungissa. Lautakunnat esittävät yhteisen huolensa vanhuspalveluiden työntekijöiden riittävydestä sekä kunnissa että jatkossa hyvinvointialueilla ja peräävät valtakunnallisia toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi.

Palveluiden järjestäjiä ja tuottajia on kansallisesti uhkaamassa tilanne, jossa lakisääteisiä velvoitteita ei pystytty täyttämään. Syynä tähän on palvelutarpeen kasvu, nopeasti heikentynyt henkilöstön saatavuus, lukuisat samanaikaiset lainsäädännön uudet velvoitteet sekä valvovien viranomaisten tiukat tulkinnat. Ammattibarometrin mukaan maaliskuussa 2022 ainoastaan Pohjois-Karjalassa oli tasapaino lähihoitajien kysynnän ja tarjonnan välillä. Muualla maassa oli joko pulaa tai paljon pulaa lähihoitaja- tai sairaanhoitajahakijoissa. Kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista ja kolmasosa lähihoitajista, joten tilanteeseen ei ole näköpiirissä muutosta.

Ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen säätämisellä pyritään hyvään päämäärään, mutta lakisääteinen henkilöstömitoitus ei ole tuonut työmarkkinoille lisää hoitohenkilökuntaa. Jotta mitoitus on täyttynyt, käytettävissä oleva henkilöstö on pitänyt ensisijaisesti turvata ympärivuorokautisiin palveluihin. Seurauksena on ollut palvelupaikkojen vähentämistä ja jonojen muodostumista ympärivuorokautisiin palveluihin. Lakisääteisen mitoitusveloitteen täyttämiseksi henkilöstöä on jouduttu siirtämään kotihoidosta ympärivuorokautisiin palveluihin, jolloin palvelujärjestelmän kivijalkana olevan kotihoidon järjestäminen on heikentynyt ja kriteereitä sen saamiseksi on kaupungeissa jouduttu kiristämään.

Ikääntyneiden palveluiden lainsäädännön uudistamisessa on tällä hetkellä valmistelussa toinen vaihe. Tuleville hyvinvointialueille on suunniteltu uusia lakisääteisiä tehtäviä, kuten turvapalvelujen ja vuorokauden ajasta riippumattoman kotihoidon järjestäminen. Henkilöstön saatavuustilanteen vuoksi

uusien velvoitteiden säätämisessä tulisi käyttää erittäin tarkkaa harkintaa.

Sosiaali- ja terveys- sekä hyvinvoinnin lautakunnat vetoavat sosiaali- ja terveysministeriöön nopeiden toimenpiteiden ottamiseksi käyttöön, jotta ikäihmisten palvelut saadaan Suomessa turvattua. Esimerkiksi nykyistä laajempi mahdollisuus hyödyntää teknologiaa sekä alan vetovoimaisuutta kasvattavat toimenpiteet työehtokysymyksistä koulutuspolitiikkaan, joilla saadaan koulutettua uusia osaajia ikäihmisten palveluihin ja pidettyä vanhoista osaajista kiinni, ovat tässä työssä keskeisiä.

Sosiaali- ja terveys- sekä hyvinvoinnin lautakuntien puolesta

puheenjohtajien nimet